

Autoreferat
informujący o zainteresowaniach
i osiągnięciach w działalności naukowo-badawczej

I. Imię i nazwisko: Marzena Małgorzata Lipska-Toumi

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe i przebieg rozwoju naukowego i zawodowego:

A. Edukacja:

W dniu 20 października 1994 roku ukończyłam studia magisterskie na kierunku prawo kanoniczne, uzyskując stopień magistra prawa kanonicznego (Katolicki Uniwersytet Lubelski) – dyplom z dnia 15 marca 1996 roku.

W dniu 24 stycznia 1996 roku ukończyłam studia magisterskie na kierunku prawo, uzyskując stopień magistra prawa (Katolicki Uniwersytet Lubelski) – dyplom z dnia 14 marca 1996 roku.

W dniu 18 lutego 2003 roku nadano mi uchwałą Rady Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. *Urząd Ministra Spraw Wewnętrznych w strukturze konstytucyjnych organów państwa (1918-1939)*. Promotorem w przewodzie doktorskim był dr hab. Grzegorz Górski, prof. KUL, a recenzentami byli: prof. dr hab. Danuta Janicka (UMK) i prof. dr hab. Jerzy Flaga (KUL). Dyplom doktorski otrzymałam w dniu 30 maja 2003 roku w Lublinie.

Poza tym:

W 2005 roku odbyłam szkolenie (zaświadczenie z dnia 28 stycznia 2005 roku) – dla opiekunów lat obejmujące problematykę:

- objawów i strategii radzenia sobie ze stresem;
- objawów i zaburzeń nerwicowych i psychotycznych;
- objawów używania substancji psychoaktywnych;
- czynników ryzyka HIV/AIDS;
- kształtowania postaw antywiktyimizacyjnych.

W 2011 roku – ukończyłam szkolenie (certyfikat z dnia 18 czerwca 2011 roku): *znaczenie badań naukowych i prac B+R dla gospodarki*, obejmujące tematykę:

- Znaczenie badań naukowych i prac B+R dla gospodarki;
- Znaczenie komercjalizacji wyników badań naukowych prowadzonych w instytucjach naukowo-badawczych;
- Znaczenie i rodzaj oddziaływań pomiędzy uczelniami a sferą biznesu;
- Perspektywa uczelni a perspektywa przedsiębiorstwa, czyli co oba sektory chcą uzyskać z transferu wiedzy.

We wrześniu 2013 roku byłam również uczestnikiem spotkania zatytułowanego *Inwestor zagraniczny jako opcja przy podejmowaniu inwestycji lub oferowaniu lokalizacji*, również w formule PPP, w ramach projektu Sieć centrów Obsługi Inwestorów i Ekspertów (COIE), współfinansowanego przez UE w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013.

W roku 2013 zostałam absolwentką IV edycji Roczego Programu Dyplomatycznego Akademii Spraw Zagranicznych – *House of Diplomacy* (dyplom z dnia 17 listopada 2013 roku).

W kwietniu 2014 roku uczestniczyłam w szkoleniu praktycznym (przeprowadzonym w MEGATEM Sp. z o.o. w Lublinie), w ramach projektu PWP *Badania, innowacje, rozwój*, organizowanym przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A. (zaświadczenie z dnia 5 kwietnia 2014 roku).

Ponadto uczestniczyłam w kursach językowych (w wymiarze 80 godzin rocznie) organizowanych przez Akademickie Centrum Językowe przy Fundacji Rozwoju KUL. Kurs obejmował naukę języka francuskiego na poziomie A1 (w roku akademickim 2008/2009) i języka arabskiego na poziomie A1 (w latach 2008-2010). Od roku 2011 kontynuuję indywidualną naukę języka arabskiego.

B. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

- 1997-2004 – asystent w Katedrze Historii Państwa i Prawa na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL;
- 2004-2013 – adiunkt w Katedrze Historii Państwa i Prawa na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL

- Od dnia 1 października 2013 roku – starszy wykładowca – w Katedrze Historii Państwa i Prawa na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL.

Poza tym:

- 2004-2013 adiunkt w Collegium Varsoviense (w latach 2006-2007 pełniłam funkcję prodziekana).

III. Wskazanie osiągnięcia naukowego wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

A. Tytuł osiągnięcia naukowego:

Prawo polskie wobec zjawiska prostytucji w latach 1918-1939

B. Autor, tytuł publikacji, nazwa wydawnictwa, miejsce i rok wydania, recenzenci:

Marzena Lipska-Toumi, *Prawo polskie wobec zjawiska prostytucji w latach 1918-1939*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, ss. 277.

Recenzentami wydawniczymi rozprawy byli:

dr hab. Marzena Dyjakowska (prof. KUL),

dr hab. Andrzej Gulczyński (prof. UAM).

C. Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników:

W ostatnich latach obserwujemy ożywione zainteresowanie badaczy okresem II Rzeczypospolitej, w tym również zagadnieniami związanymi z jej „półświatkiem”. Prezentowana rozprawa wpisuje się w ten nurt. W monografii podjęto się syntetycznego ujęcia tytułowego zagadnienia oraz dokonano analizy materiałów źródłowych dotyczących zjawiska prostytucji w II Rzeczypospolitej.

W celu omówienia i opisanie przeanalizowanego materiału badawczego pracę podzielono na pięć rozdziałów i zastosowano w nich układ problemowy.

W rozdziale pierwszym przedstawiono problematykę prostytucji jako zjawiska

społecznego w II Rzeczypospolitej. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań zawartych w tej części pracy jest analiza sytuacji społeczno-gospodarczej ówczesnej Polski, dzięki czemu można lepiej zrozumieć przyczyny rozluźnienia obyczajów, które przyczyniło się do niespotykanego dotąd wzrostu liczby prostytuujących się kobiet. W rozdziale tym omówiono też zmieniający się od końca XIX wieku status społeczno-prawny kobiet, obrazujący ewolucję mentalności społecznej i odpowiadające jej przepisy prawa. Rozdział zamykają rozważania na temat głównego czynnika prostytucji w Polsce międzywojennej, a mianowicie jej społeczno-ekonomicznych uwarunkowań.

Rozdział drugi zawiera rozważania na temat trudności w zdefiniowaniu zjawiska prostytucji, podejmowane zarówno w literaturze światowej, jak i polskiej.

Mimo rozbieżności poglądów co do istoty prostytucji nie można nie zauważyć, że właściwie we wszystkich jej definicjach powtarzają się pewne stałe elementy. Przede wszystkim: motyw działania, którym jest dążenie do osiągnięcia korzyści materialnych, częsta zmiana partnerów oraz uczuciowa obojętność. Liczne próby definiowania prostytucji wyłącznie jako transakcji handlowej, podkreślające przede wszystkim z jednej strony możliwość kupna, tj. wystawienia na sprzedaż bez wyboru przedmiotu, z drugiej strony krótkotrwałość stosunków płciowych w ten sposób powstałych, nastroczały wiele trudności w skonstruowaniu prawnej definicji tego zjawiska i doprowadziły do tego, że prawo unikało terminów „prostytucja” i „prostytutka”, natomiast posługiwało się terminem „osoba zmieniająca przedmiot obcowania płciowego”. W Polsce od roku 1919 prawo używało terminu „nierząd zawodowy”.

Przedmiotem rozdziału trzeciego są przyczyny powstawania prostytucji w ogóle oraz prostytucji w okresie międzywojennym. Przyczyny, zgodnie z przyjętym w dwudziestoleciu międzywojennym schematem, podzielono na przyczyny podaży i popytu. Jako odrębną grupę etiologii prostytucji omówiono nierząd, w znaczeniu, jakie nadawał mu polski kodeks karny z 1932 roku.

Wśród przyczyn wywołujących popyt na prostytucję omówione zostały: patriarchalny charakter małżeństwa monogamicznego, względy ekonomiczne, czynniki małżeńsko-patologiczne, słabość woli połączona z perwersją płciową, zmiany w obyczajowości seksualnej. Zaś wśród przyczyn wywołujących podaż prostytucji omówione zostały: nędza i opuszczenie, wiek, zawód miłosny, nieślubna ciąża, brak wykształcenia, poziom płac, brak opieki, wpływ otoczenia, nadużywanie alkoholu, zwyrodnienie i towarzyszące mu stany psychopatyczne. Poza tym wyodrębnione zostały przyczyny okresowe wpływające na popyt i podaż prostytucji: wojna i kryzys ekonomiczny.

Według badaczy międzywojennych do etiologii prostytucji, obok wyżej wymienionych aspektów, należały również czyny nierządne. W kodeksie karnym z 1932 roku pozamałżeński stosunek płciowy nie miał znaczenia z punktu widzenia prawa i sam przez się nie miał charakteru przestępczego. *Kodeks* pod pojęciem „nierząd” rozumiał wszelkie postacie czynności nierządnych, w tym nierząd przeciwko naturze i w rozdziale XXXIII zatytułowanym „Nierząd” objął szereg przestępstw, których wspólną cechą było pozostawanie w pewnym stosunku do sfery płciowej człowieka. Poza tym terminu „nierząd” ustawodawca używał, chcąc wskazać, że osoba wyzyskiwana nie musi być zawodową prostytutką (w art. 208 i 209 mówi o „nierządzie”, natomiast w art. 210-211 o „nierządzie zawodowym”). W podrozdziale tym omówiono takie przestępstwa jak: nadużycie nieświadomości seksualnej, zgwałcenie, nierządne wykorzystanie zależności lub krytycznego położenia, nierząd z nieletnim, kazirodstwo, prostytucję homoseksualną, stręczycielstwo i kuplerstwo sutenerstwo, uprowadzenie w celach nierządu oraz pornografię. Rozważanie nad każdym z przestępstw poprzedzone jest krótkim ich omówieniem w kodeksach karnych państw zaborczych, obowiązujących przed wejściem w życie kodeksu z 1932 roku.

Jak widać z powyższego zestawienia, na zjawisko prostytucji należy patrzeć wielopłaszczyznowo. Pomimo szeregu rozbieżności w poglądach na istotę i przyczyny prostytucji, można wyodrębnić pewne wspólne elementy tworzące to zjawisko. O wejściu na drogę nierządu decydowały zarówno przyczyny natury antropologicznej, społecznej, ekonomicznej, kulturowej, jak i psychologicznej. Właściwie należałoby każdy przypadek prostytuującej się kobiety rozpatrywać indywidualnie, analizując historię jej życia, cechy osobowości i środowisko wychowawcze.

W kolejnym rozdziale (czwartym) omówiono w kontekście historyczno–prawnym cztery podstawowe zasady nadzoru nad prostytucją: prohibicję (całkowity zakaz prostytucji), reglamentację (izolację prostytucji od społeczeństwa i poddanie prostytutek stałej kontroli policyjno-lekarskiej), neoreglamentację (tj. reglamentację sanitarną, która znosiła nadzór policyjny na rzecz sanitarnego, służącego jedynie celom typowo lekarskim – głównym celem neoreglamentaryzmu było zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób wenerycznych) i abolicję (zwalczanie prostytucji poprzez eliminowanie jej przyczyn).

Z prostytucją, oprócz sutenerstwa, kuplerstwa i handlu kobietami wiązał się nierozzerwalnie jeszcze jeden czynnik, a mianowicie choroby weneryczne. Każda niemal prostytutka ulegała zakażeniu. Wraz z uświadomieniem sobie tego związku przez władze państwowe, walka z prostytucją stała się przede wszystkim walką z „zarazą weneryczną”. W odrodzonym państwie polskim dnia 12 grudnia 1918 roku, Minister Spraw Wewnętrznych

reskryptem Nr 2457 wyraził zgodę na przejęcie urzędów dawnej policji obyczajowej przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego. Tym samym został skasowany wyłącznie policyjny nadzór nad prostytutką, a głos decydujący w tej mierze przeszedł do lekarzy i państwowej władzy sanitarnej. Dnia 1 stycznia 1919 roku Ministerstwo Zdrowia Publicznego przemianowało wydziały Policji Obyczajowej na Urzędy Sanitarno-Obyczajowe, stawiając jednocześnie na ich czele lekarzy, co gruntownie zmieniło ich pierwotny charakter, nadając im znamię instytucji sanitarnych, z jednoczesnym dopuszczeniem do współpracy w nich przedstawicielki społecznych organizacji kobiecych zajmujących się zwalczaniem nierządu. Fakt ten odnotowano jako punkt zwrotny w historii walki z prostytutką. System ten obowiązywał do wybuchu drugiej wojny światowej.

Treścią rozdziału piątego jest nadzór nad nierządem w Polsce międzywojennej. W pierwszym podrozdziale omówiono ówczesne formy prostitucji, a prostytutki dzielono w tym czasie na uprawiające nierząd zawodowo (zarejestrowane), potajemne (nielegalne) i ambulatoryjne (dorabiające). W kolejnych podrozdziałach omówiono przepisy prawa, na podstawie których działał organ wykonawczy urzędów sanitarno-obyczajowych – brygada sanitarno-obyczajowa, a następnie Policja Kobięca; ponadto regulacje prawne dotyczące prostitucji, wydane na przestrzeni dwudziestu lat, i projekty ustaw (a zwłaszcza rządowy projektu *ustawy o zwalczaniu nierządu z 1937/1938 roku*, któremu drogę legislacyjną przerwał wybuch II wojny światowej).

Punktem wyjścia do rozważań zawartych w tym rozdziale było omówienie *Instrukcji dla lekarzy i urzędników urzędów i punktów sanitarno-obyczajowych z dnia 4 kwietnia 1919 roku*. Następnie przeanalizowano regulacje sanitarne (dekret *o państwowej zasadniczej ustawie sanitarnej z dnia 8 lutego 1919 roku* oraz *zasadniczą ustawę sanitarną z dnia 19 lipca 1919 roku*) i wydane, na podstawie upoważnienia zawartego w ustawie sanitarnej, przez Ministra Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, rozporządzenie z dnia 6 września 1922 roku *o nadzorze nad nierządem*. Dopelnieniem tych aktów był regulamin *dla komisji sanitarno-obyczajowych z dnia 2 stycznia 1923 roku*.

Ponadto w rozdziale tym uwagę poświęcono również okólnikom wydawanym przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego, które porządkowały funkcjonowanie urzędów sanitarno-obyczajowych (omówiono m.in. okólnik z dnia 29 marca 1920 roku, *do wojewódzkich (okręgowych) urzędów zdrowia b. zaboru rosyjskiego w sprawie przyjmowania do szpitali chorych prostitutek bez dokumentów*, który ustanawiał główną zasadę dla szpitali wenerycznych, mówiącą o tym, aby nigdy nie odmawiały przyjęcia osób dotkniętych syfilisem, bez względu na to, kim są, i kto je przysyła. Przy czym w okólniku wyraźnie

zastrzeżono, że przyjęcie do szpitala nie może oznaczać uchylania się przed prawem i należy dolożyć wszelkich starań aby zapobiec „ukrywaniu się osób podejrzanych lub spisowi wojskowemu podlegających”.

Zgodnie z założeniami przyjętymi w omawianych aktach prawnych, walka z prostytutką została powierzona władzom administracyjnym pierwszej instancji, które zlecały wykonywanie tego nadzoru lekarzom powiatowym oraz korzystały z pomocy Policji Państwowej. Funkcjonowały również komisje sanitarno-obyczajowe, których zadaniem było rozpatrywanie spraw dotyczących nierządu oraz walki z chorobami wenerycznymi. Ówczesne przepisy prawne nakazywały prostytutkom kontrole lekarskie oraz wpis do rejestru osób uprawiających nierząd zawodowo. Podejmowano różne działania w celu likwidacji lub choćby zmniejszenia skali prostitucji, część z nich była wynikiem działalności polityki społecznej i zdrowotnej państwa, część – była inicjowana przez organizacje społeczne.

W pracy zastosowano metodę formalno-dogmatyczną, ale nie ograniczono się jedynie do „suchej” analizy przepisów prawnych. Ducha epoki przybliżono licznymi cytatami z materiałów źródłowych, a ponieważ niewiele jest dziedzin, w których „moralność tak spleta się z ekonomią, religią, polityką, poziom wiedzy medycznej z obyczajowością, wiedza o społeczeństwie z prawem” – starano się pokazać również te zależności.

IV. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze i organizacyjne:

A. Redakcja naukowa prac zbiorowych:

- *Cuius regio, eius religio? Zjazd Historyków Państwa i Prawa*, red. G. Górski, L. Ćwikła, M. Lipska, ISBN 83-7363-403-7, Lublin 2006, ss. 457;
- *Cuius regio, eius religio? Zjazd Historyków Państwa i Prawa, II*, red. G. Górski, L. Ćwikła, M. Lipska, ISBN 978-83-7363-656-9, Lublin 2008, ss. 530.

Obydwie pozycje są zbiorem artykułów będących materiałami przygotowanymi w związku z ogólnopolskim Zjazdem Historyków Państwa i Prawa, zorganizowanym przez Katedrę Historii Państwa i Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, który się odbył w dniach 21-24 września 2006 roku w Lublinie. Pierwszy tom ukazał się jeszcze przed zjazdem.

- *Trybunał Koronny w kulturze prawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej*, red. A. Dębiński, W. Bednaruk, M. Lipska, ISBN 978-83-7363-851-8, Lublin 2009, ss. 166.

Publikacja powstała dla upamiętnienia 430. Rocznicy powstania Trybunału Koronnego i jest rezultatem odpowiedzi na zaproszenie Waldemara Bednaruka i moje skierowane do historyków prawa z prośbą o przedstawienie znaczenia Trybunału dla kultury prawnej dawnej Rzeczypospolitej. W dniach 16-17.05.2008 roku odbyła się również, w dawnej siedzibie Trybunału Koronnego w Lublinie, konferencja naukowa pod takim samym tytułem.

B. Artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych:

Moje zainteresowania naukowe mieszają się w szeroko pojmowanej historii ustroju i prawa oraz systemach konstytucyjnych państw świata. W szczególności mogę tutaj wyróżnić dwa główne obszary problemowe: administracja spraw wewnętrznych w I i II Rzeczypospolitej oraz ustrój i prawo państw arabskich.

Zainteresowanie administracją spraw wewnętrznych stanowi kontynuację badań podjętych w rozprawie doktorskiej. Tematyce tej poświęcone zostały następujące artykuły:

Reformy administracji centralnej w I Rzeczypospolitej w XVIII wieku, [w:] *Księga Pamiątkowa z okazji 10-lecia Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim*, pod red. Ks. T. Guza, M.R. Pałubskiej i M. Kuć, Lublin 2006, s. 105-124. Polska do XV do XVIII wieku pozostawała Rzeczpospolitą szlachecką, co w praktyce oznaczało, że król, tak jak każdy inny poddany, podlegał prawom ustanawianym przez sejm jako reprezentację narodu szlacheckiego. Administracja ukształtowana jeszcze w dobie monarchii stanowej przetrwała bez większych zmian do połowy XVIII wieku, co w praktyce oznaczało, że w porównaniu z innymi państwami europejskimi była wyraźnie anachroniczna i potrzebowała zasadniczej reformy. Artykuł stanowi syntetyczne omówienie reform ustrojowych przeprowadzonych w latach 1764-1795 na szczeblu administracji publicznej (począwszy od reform podjętych na sejmie konwokacyjnym, zebrany po śmierci Augusta III (1764), poprzez reformy Sejmu z lat 1773-1775, następnie Sejmu Wielkiego (1789-1792), reformy sejmu grodzieńskiego (1793), po rozwiązania przyjęte podczas Insurekcji Kościuszkowskiej (1794).

Działalność Rady Nieustającej w zakresie policji, [w:] *Проблеми державотборення і захисту прав людини в Україні. Materiały z praktyczno-naukowej konferencji*, Lwów 5-6.II.2004 rok. Artykuł ten został poświęcony Departamentowi Policji funkcjonującego

w ramach Rady Nieustającej (z lat 1775-1789). Jego głównym zadaniem był nadzór nad finansami i dochodami miast królewskich, starania skierowane ku podźwignięciu ich gospodarki oraz usprawnienie w nich administracji wewnętrznej, czyli urządzenie tzw. policji, nadzór nad warunkami zdrowotnymi ludności oraz zwalczanie żebractwa.

The objectives of consiglores responsibility according to Rada Nieustająca statutes– 1775 and 1776, "Review of Comparative Law", Vol.9, Lublin 2004, s. 47-65. W artykule tym omówiono zasady odpowiedzialności konsyliarzy w przepisach ustaw o Radzie Nieustającej z lat 1775 I 1776. Analiza przepisów pozwala na stwierdzenie, iż w systemie rządów stworzonych w omawianych ustawach sejmowych odpowiedzialność konsyliarzy była iluzoryczna. Przede wszystkim decyzje w Radzie mogły być podejmowane w tajnym głosowaniu – bez wymogu obowiązku wpisywania zdań przeciwnych do protokołu, co uniemożliwiało Sejmowi ewentualne rozpatrywanie działalności poszczególnych konsyliarzy. Ponadto działalność ustępującej Rady miał rozpatrywać Sejm zwyczajny, ale już po wyborze nowej, co przy obowiązku wyboru 1/3 konsyliarzy ze składu starej Rady mogło prowadzić do wyboru osób, które po zapoznaniu się z działalnością ustępującej Rady nie zasługiwały na zaufanie Sejmu. Nie uregulowano również procedury powoływania członków Rady przed sąd sejmowy za przekroczenie granic władzy. Zatem praktyczny wymiar omawianych przepisów ustawowych był taki, że ani Sejm zwyczajny, ani nadzwyczajny nie mógł zmienić składu Rady Nieustającej bez wytoczenia jej procesu kryminalnego.

Funkcjonowanie ministrów na mocy przepisów Konstytucji marcowej z 1921 roku, „Prawo-Administracja-Kościół”, Lublin 2004, s. 197-209 oraz rozwinięcie i pogłębienie omawianego wątku: *Urząd ministra w latach 1918-1939. Podstawy prawne*, „Roczniki Nauk Prawnych” t. XIX, z.1, 2009, s. 221-250. Przeanalizowany materiał pozwala na stwierdzenie, iż kolejne konstytucje II Rzeczypospolitej wyznaczały z jednej strony wzajemny stosunek państwa i społeczeństwa oraz granice ingerencji państwowej, z drugiej zaś sytuację administracji w stosunku do innych organów władzy i jej zadania. Mimo że to Prezes RM reprezentował rząd na zewnątrz, kierował jego pracami i uchwalał ogólne zasady polityki państwowej, obydwie konstytucje przewidywały własną odpowiedzialność ministra. Konstytucja kwietniowa do odpowiedzialności parlamentarnej i konstytucyjnej dodała jeszcze odpowiedzialność polityczną, która w praktyce wysunęła się na plan pierwszy. W odniesieniu do organizacji ministerstw obydwie konstytucje nie regulowały sprawy liczebności i kompetencji ministrów, pozostawiając te sprawy normalnemu trybowi ustawodawczemu. Jednak do roku 1939 sprawa ta nie została uregulowana.

Ostatnim artykułem wpisującym się w ten obszar zainteresowań naukowych jest: *Aparat administracyjny PKWN*, „Czasy Nowożytne”, t. XVIII-XIX/2005, s. 27-34. Zasięg czasowy omawianych w artykule zagadnień obejmuje pięć miesięcy: od lipca do grudnia 1944 roku (od powstania PKWN do przekształcenia się tej struktury w rząd Tymczasowy), zaś zakres przedmiotowy obejmuje kształtowanie się struktury aparatu administracyjnego PKWN – zarówno na szczeblu centralnym, jak i w terenie. Przeanalizowany materiał dał podstawę do postawienia pytania, czy Krajowa Rada Narodowa mogła przekazać PKWN uprawnienia do stanowienia prawa, których sama nie posiadała? (KRN na mocy ustawy z dnia 15 sierpnia 1944 roku *o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy*, przekazała uprawnienia do stanowienia prawa, a sama je otrzymała dopiero na mocy art. 26 p. 1 ustawy z dnia 11 września 1944 roku *o organizacji i zakresie działania rad narodowych*). Poza tym, kiedy komuniści rozpoczynali budowę organizmu państwowego, formalnie na ziemiach polskich obowiązywały regulacje II Rzeczypospolitej. Zatem powołanie KRN, która sama siebie uznała za organ władzy, ustanowienie PKWN oraz terenowych ośrodków władzy, stanowiło złamanie dotychczasowych zasad ustrojowych. Mimo to – zrodzona wówczas struktura polityczna została zachowana przez następne dziesięciolecia.

Ponadto w tematykę systemów konstytucyjnych wpisuje się artykuł zatytułowany: *Wpływ rozwiązań ustrojowych dotyczących urzędu prezydenta zawartych w polskiej ustawie zasadniczej z 1935 roku na regulacje konstytucyjne V Republiki we Francji*, „Teka Komisji Prawniczej”, v. VI, Lublin 2013, s. 101-111. Przeprowadzona w nim analiza uregulowań polskiej konstytucji z 1935 roku i obowiązującej konstytucji francuskiej z 1958 roku (V Republiki) odnośnie postanowień dotyczących urzędu prezydenta, pokazuje znaczną symetrię pomiędzy tymi aktami. W artykule wykazano zbieżność między regulacjami dotyczącymi urzędem prezydenta w omawianych konstytucjach oraz nadrzędność i niezbędność tego organu dla prawidłowego funkcjonowania państwa, przy jednoczesnym zaznaczeniu oryginalności przyjętych rozwiązań. Konsekwencją tego jest postawienie tezy o częściowej genezie postanowień konstytucyjnych V Republiki w polskiej ustawie konstytucyjnej z 1935 roku i wykazanie, że występujące niewielkie rozbieżności w kompetencjach prezydenckich wynikają nie tylko z odmiennych założeń ideowych ustawodawcy ale przede wszystkim z obustronnej odrębności między krajami.

Drugi nurt badawczy obejmuje kwestie związane z ustrojem i prawem państw arabskich i wynika z moich wieloletnich zainteresowań szariatem i światem arabskim (historią, kulturą, ustrojem, prawem i polityką). Ponadto od 2008 roku uczę się języka arabskiego, co pozwala mi sięgać do opracowań w języku arabskim. Od 2011 roku prowadzę

również konwersatorium poświęcone tej tematyce. Obecnie praktycznym wynikiem tych zainteresowań jest skrypt do przedmiotu – udostępniany studentom w formie elektronicznej (s. 60) i złożony do druku podręcznik: *Wprowadzenie do ustroju i prawa państw arabskich* (s. 200).

Poza głównymi obszarami zainteresowań badawczych powstały również artykuły będące odpowiedzią na bieżące zapotrzebowanie:

Wpływ prawa kanonicznego na osobowe prawo małżeńskie w Polsce przedrozbiorowej, [w:] *Matrimonium spes mundi. Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim i międzynarodowym. Księga dedykowana ks. prof. Ryszardowi Sztuchmillerowi*, pod red. T. Płoskiego i J. Krzywkowskiej, Olsztyn 2008, s. 432-443.

Polski kodeks rodzinny i opiekuńczy, posługując się pojęciem małżeństwa, ma na uwadze związek zawarty w formie przewidzianej prawem. Obecnie może to być małżeństwo świeckie, jak i wyznaniowe. A jaki charakter miał związek małżeński w Polsce przedrozbiorowej? Tekst artykułu jest odpowiedzią na to pytanie. Żeby odpowiedzieć na to pytanie, należy wyraźnie zaznaczyć, iż do przyjęcia chrześcijaństwa prawo małżeńskie miało charakter wyłącznie świecki. Następnie Kościół stopniowo podporządkowywał sobie instytucję małżeństwa. W Polsce osobowe prawo małżeńskie dopiero w XIII wieku stało się prawem wyznaniowym i taki charakter utrzymało do końca XVIII wieku. W związku z tym, sprawy z tego zakresu regulowane były przede wszystkim przez prawo kanoniczne, co sprawiało, że osobowe prawo małżeńskie w skali Europy było praktycznie jednolite.

Wpływ Trybunału Koronnego na rozwój Lublina [w:] *Trybunał Koronny w kulturze prawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej*, red. A. Dębiński, W. Bednaruk, M. Lipska, Lublin 2009, s. 139-148.

W procesie rozwoju całokształtu stosunków gospodarczych, społecznych, politycznych i reformacyjno-kulturalnych właściwych Polsce XVI i pierwszej połowy XVII wieku Lublin zajmował poczesne miejsce. W wielu dziedzinach życia gospodarczego odgrywał on przodującą rolę, przyczynił się aktywnie do kształtowania elementów rynku ogólnokrajowego, a pewne wydarzenia i fakty polityczne oraz znaczenie w dziejach reformacji podniosły go do rzędu jednego z najpoważniejszych ośrodków polityczno-kulturalnych szlacheckiej Rzeczypospolitej – m.in. te względy legły u podstaw decyzji o usytuowaniu sądu najwyższego dla szlachty w Lublinie. Trybunał Koronny, od swojego pierwszego posiedzenia w 1579 roku, wywierał ogromny wpływ na życie ówczesnej szlachty.

Do Lublina podczas sesji trybunału przyjeżdżali zarówno ci, którzy mieli swoje sprawy w Trybunale, jak i ci, którzy chcieli tylko popatrzeć na uroczystości związane z reasumpcją. Kwitło również bujne życie polityczne, które wpływało na wzrost ożywienia życia gospodarczego, znaczenia miasta i jego rozbudowę. Niestety to, co początkowo przyczyniło się do rozkwitu miasta w konsekwencji stało się jedną z przyczyn jego upadku. Wytwórczość i handel jurydyk szlacheckich wpływały dezorganizująco na wytwórczość cechową. Mimo to mieszczanie dostrzegali w Trybunale życiodajną siłę dla miasta. Gdy w roku 1764 dokonano podziału Trybunału małopolskiego między dwa miasta Lublin i Lwów mieszczanie zaprotestowali uważając się za pokrzywdzonych. Ostatnia sesja Trybunału Koronnego w Lublinie odbyła się w roku 1794. Lubelski sąd najwyższy zakończył egzystencję wraz z Pierwszą Rzeczpospolitą, a wiele z powstałych rezydencji magnackich w późniejszych stuleciach, po rozbiorach, okazało się być niepotrzebnymi. Sprzedano je, wydzierżawiono, zyskały nowe przeznaczenie i w wielu przypadkach trudno doszukać się w nich śladów magnackiej świetności.

Henryk Karbownik (1927-1999) [w:] Profesorowie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pod red. A. Dębińskiego, W. Sz. Staszewskiego, M. Wójcik, Lublin 2006, ss. 139-146;

Władysław Rostocki (1912-2004) [w:] Profesorowie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pod red. A. Dębińskiego, W. Sz. Staszewskiego, M. Wójcik, Lublin 2006, s. 273-280

oraz wydanie drugie:

Henryk Karbownik (1927-1999), [w:] Profesorowie Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pod red. A. Dębińskiego, W. Sz. Staszewskiego, M. Wójcik, Lublin 2008, s. 233 – 241;

Władysław Rostocki (1912-2004), [w:] Profesorowie Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pod red. A. Dębińskiego, W. Sz. Staszewskiego, M. Wójcik, Lublin 2008, s. 433 – 448.

Opracowanie zatytułowane *Profesorowie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* powstało dla uczczenia twórców i mistrzów szkoły prawa na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Wydanie drugie: poszerzone i poprawione zostało przygotowane w związku

z przypadającą w 200 roku dziewięćdziesiątą rocznicą uruchomienia studiów prawniczych na powołanym w 1918 roku uniwersytecie.

Przydatne w studiach nad poszczególnymi wątkami naukowymi były metody: historyczno-prawna oraz porównawczo-prawna. W niektórych przypadkach posługiwano się ponadto metodą formalną.

C. Sprawozdania:

Cuius regio, eius religio? Zjazd Historyków Państwa i Prawa, Lublin, 22-23 IX 2006, „Studia Prawnicze KUL” 1(29)2007, s. 217-219. (wraz z L. Ćwikłą).

Cuius regio, eius religio? Zjazd Historyków Państwa i Prawa, Lublinie, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 59 (2007), z. 1, s. 374-376. (wraz z L. Ćwikłą).

Sprawozdanie z uroczystości nadania doktoratu honoris causa Zbigniewowi Wojciechowskiemu, „Biuletyn Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”, t. VIII, 10(2) 2013, s. 19-22.

D. Skrypty:

Wybrane zagadnienia z prawa polskiego, Warszawa 2010, ISBN 978-83-7677-283-7, s. 119 – będące wyborem podstawowych zagadnień i pojęć z zakresu nauki o państwie i prawie, prawa cywilnego, rzeczowego, zobowiązań, rodzinnego, spadkowego i karnego. Ciekawostki historyczne na początku każdej części uatrakcyjniają treść skryptu.

Historia ustroju Polski do 1939 roku – ćwiczenia, Warszawa 2014, ISBN 978-83-255-5618-1, s. 200 oraz *Powszechna historia ustroju państw – ćwiczenia*, ISBN 978-83-255-5723-2, Warszawa 2014, s. 206 – są połączeniem tradycyjnego wykładu z dużą ilością tekstów źródłowych, co wyróżnia te skrypty od oferty znajdującej się na akademickim rynku wydawniczym.

Konstytucyjna struktura organów państwowych, s. 91 – jest to skrypt dostępny w wersji elektronicznej dla studentów Collegium Varsoviense.

E. Bibliografia:

Bibliografia prac Prof. dr. hab. Władysława Rostockiego za lata 1947-2003, Numer specjalny poświęcony prof. dr. hab. Władysławowi Rostockiemu; „Prawo-Administracja-Kościół”, Lublin 2004, s. 21-35.

F. Organizacja konferencji naukowych:

Byłam współorganizatorem dwóch ogólnopolskich konferencji: *Cuius regio eius religio?* – ogólnopolskiego Zjazdu Historyków Państwa i Prawa, który się odbył w Lublinie w dniach 21-24.09.2006 roku oraz *Trybunał Koronny w kulturze prawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej* – zorganizowanej w 430. rocznicę powstania Trybunału Koronnego, która się odbyła w Lublinie, w dniach 16-17.05.2008 roku.

G. Udział w konferencjach naukowych:

- *Nauczanie prawa w Polsce i USA*, Częstochowa, 28.02.2004; **referat:** *Uniwersyteckie nauczanie prawa a możliwości wykonywania zawodów prawniczych*;
- *Podstawy materialne państwa do XX w.*, Zjazd Historyków Państwa i Prawa, Szczecin 23-25.09.2004;
- *Przełomowy rok 1944*, Lublin, 26.11.2004; **referat:** *Aparat administracyjny PKWN*;
- *Polska bez korupcji... czy to możliwe??*, Lublin, 15.10.2004;
- *Trybunał Koronny w kulturze prawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej*, Lublin 16-17.05.2008; **referat:** *Wpływ Trybunału Koronnego na rozwój Lublina*;
- *Актуальні проблемими історії держави і права країн Центрально-Східної Європи*, Międzynarodowa konferencja naukowa, Lwów 24-25.04.2009;
- *Innowacyjne przedsiębiorstwa a zarządzanie systemem BiR*, Zamość 18.05.2011;
- *Polskie konstytucje okresu międzywojennego*, Ogólnopolska konferencja naukowa, Warszawa – Uczelnia Heleny Chodkowskiej, 17.12.2012; **referat:** *Wpływ rozwiązań ustrojowych zawartych w konstytucji kwietniowej z 1935 roku na kształt konstytucji V Republiki z 1958 roku we Francji*;

- *Przynależność do Kościoła a uczestnictwo wiernych w życiu publicznym*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa Kanonistów pod patronatem Ks. Bpa Prof. Dra hab. Kazimierza Ryczana, Kielce 5-7.09. 2013;
- V Lubelskie Seminarium Kryminalistyczne pt. *Prostytucja*, Lublin 9.12.2013.

H. Wyjazd naukowy:

W dniach 20-29 października 2006 roku wzięłam udział w wyjeździe naukowym pracowników i studentów Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, pod hasłem *Struktura Kurii Rzymskiej*. Podczas wyjazdu uczestniczyłam w wykładach i prezentacjach wygłoszonych w:

- Kongregacji Edukacji Katolickiej, przez: J.E. kard. Z. Grocholewskiego (Prefekta Kongregacji);
- Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, przez: J.E. kard. J. S. Martinsa (Prefekta Kongregacji), abpa E. Nowaka (Sekretarza Kongregacji) oraz o. dra H. Fokcińskiego (dyrektora Papieskiego Instytutu Studiów Kościelnych w Rzymie);
- Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej, przez: J.E. kard. A. Valliniego (Prefekta Sygnatury), J.E. bpa V. de Paolisa (Sekretarza Sygnatury) i ks. dra P. Maleszy (kanclerza Sygnatury);
- Trybunale Roty Rzymskiej, przez: bpa A. Stankiewicza (Dziekana Roty) oraz ks. prałata dra G. Erlebacha (audytora Roty).

Podczas wyjazdu uczestniczyłam również w spotkaniu z J.E. H. Suchocką (wówczas Ambasadorem Rzeczypospolitej Polskiej przy Stolicy Apostolskiej). Spotkanie odbyło się na terenie ambasady, a Pani Ambasador podzieliła się z nami wiedzą na temat zasad funkcjonowania placówki dyplomatycznej.

Rezultatem tego wyjazdu jest artykuł zatytułowany *Monte Cassino [w:] Kuria Rzymska i pomniki chrześcijaństwa na szlaku do Wiecznego Miasta*, pod red. E. Szczot, Lublin 2007, s. 229-234.

I. Osiągnięcia w zakresie popularyzacji nauki:

2005 – koordynator wydziałowy Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji w ramach II Lubelskiego Festiwalu Nauki w dniach 17-23 września 2005 roku.

Katedra Historii Państwa i Prawa, „Przegląd Uniwersytecki” Nr 3(89), maj-czerwiec 2004 , s. 11-12.

Informator Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, wraz z: A. Cenzartowicz, E. Szczot, Lublin 2004, s. 40.

Ponadto podczas konferencji *Trybunał Koronny w kulturze prawnej Rzeczypospolitej szlacheckiej* (16-17.05.2008 roku) studenci wystawili sztukę W. Bednaruka *Agnieszka przed trybunałem* (przed sędziami Trybunału Konstytucyjnego – na starym mieście – przed budynkiem Trybunału oraz następnego dnia w KUL – w auli kard. S. Wyszyńskiego – przed społecznością akademicką). Brałam czynny udział w przygotowaniach obu inscenizacji.

J. Dydaktyka:

Prowadzone przeze mnie zajęcia, to:

KUL:

- Historia prawa (od 1997);
- Historia ustroju państw (od 1997);
- Systemy konstytucyjne wybranych państw świata (od 2004);
- Wybrane zagadnienia z prawa polskiego (od 2004);
- Prawo i ustrój państw arabskich (od 2011).

Collegium Varsoviense:

- Historia administracji (od 2004);
- Prawo konstytucyjne (2004 do 2008; 2008-2010 – Konstytucyjny system organów państwowych);
- Prawo wykroczeń (2006-2009);
- Organizacja i technika pracy biurowej (2008-2010);
- Zarządzanie zasobami ludzkimi (2008-2010);
- Nauka o państwie (2009-2010);
- Prawo zamówień publicznych (2008-2010);
- Systemy konstytucyjne państw świata (2011 – 2013).

W Collegium Varsoviense prowadziłam również zajęcia na studiach podyplomowych (Administracja Publiczna) z historii administracji, prawa cywilnego z umowami w administracji oraz systemu organów państwowych.

W roku 2009 przeprowadziłam w Warszawie szkolenie dla zarządców nieruchomości z ochrony danych osobowych, podstaw prawa cywilnego oraz systemu organów państwowych.

K. Opieka naukowa:

Jestem promotorem 78 prac magisterskich obronionych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim oraz 95 prac licencjackich obronionych w Collegium Varsoviense oraz autorem ponad 100 recenzji prac magisterskich i licencjackich.

L. Projekty badawcze:

2012 – udział w Projekcie pt. „PWP Program rozwoju i współpracy” realizowanym od dnia 01.07.2012 roku do dnia 30.11.2014 roku przez Zarząd Regionu Środkowowschodniego NSZZ „Solidarność” w ramach Priorytetu VIII- Regionalne kadry gospodarki Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Podziałanie 8.1.3, Wzmocnienie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; (w ramach projektu: *Współpraca biznesu, administracji i szkolnictwa wyższego – artykuł złożony do druku*, s. 14).

2012 – koordynacja projektu badawczego mającego poparcie ówczesnego wiceministra spraw zagranicznych M. Szpunara: *Prawo cywilne, gospodarcze i prywatne międzynarodowe Polski i Kataru. Studium komparatystyczne*. W odpowiedzi – strona katarska zasugerowała nam założenie stowarzyszenia, które jest obecnie w trakcie rejestracji.

2014 – tworzenie projektu badawczego: *Prawo cywilne, gospodarcze, bankowe i prywatne międzynarodowe państw Zatoki Perskiej* (przewidziana publikacja w formie monografii i konferencja międzynarodowa).

2014 – udział w Projekcie „PWP Badania, innowacje, rozwój” realizowany przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A. w partnerstwie w ramach komponentu ponadnarodowego z Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Ivana Franki w Drohobyczu (Ukraina) i YWEA Young Women Entrepreneurs Association w Mediolanie (Włochy), współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i wdrażany w ramach Działania 8.2 (Poddziałanie 8.2.1) Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zgodnie z umową z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego /POKL. 08.02.01-06-001/12-00. (W ramach praktyki odbywam staż w PPH TARA Sp. z o. o. – Trojaczkowice, gdzie mam dokonać analizy porównawczej obowiązujących przepisów celnych (polskich, ukraińskich i włoskich) oraz procedur niezbędnych dla wprowadzenia wyrobów polskiego przedsiębiorstwa PPH TARA Sp. z o. o. - Trojaczkowice na rynki: ukraiński i włoski.

M. Nagrody i odznaczenia:

2006 – nagroda indywidualna III stopnia za organizację zjazdu Historyków Państwa i Prawa (KUL);

2012 – Brązowy medal za Długoletnią Służbę (postanowieniem Prezydenta RP z dnia 21 czerwca 2012 roku).

N. Działalność organizacyjna:

W latach 1998-2007 pełniłam funkcję Sekretarza Katedry Historii Państwa i Prawa (w roku 2001 – również funkcję Sekretarza Katedry Filozofii i Teorii Prawa.

W latach 1998-2008 byłam członkiem Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej – jako egzaminator.

W latach 1999-2002 pełniłam obowiązki dyrektora Centrum Prawa Amerykańskiego (na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL), będąc jednocześnie osobą odpowiedzialną za kształtowanie struktury organizacyjnej Centrum i jego sprawne działanie.

W latach 2000-2005 byłam opiekunem roku.

W latach 2004-2006 byłem Kuratorem Legii Akademickiej KUL (stowarzyszenia nawiązującego do przedwojennych tradycji, skupiającego studentów z lubelskich uczelni i ściśle współpracującego z Ministerstwem Obrony Narodowej).

W latach 2006-2008 pełniłem funkcję Sekretarza Instytutu Nauk Ogólnych o Prawie (w tym czasie byłem również protokolantem podczas publicznych obronach doktorskich).

Od roku 2013 – jestem członkiem komitetu przygotowującego obchody setnej rocznicy powstania KUL.

V. Przynależność do organizacji:

Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – członek współpracownik;

Stowarzyszenie Absolwentów Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II - członek komisji rewizyjnej;

Stowarzyszenie Kanonistów Polskich – członek;

Stowarzyszenie Centrum Badań Komparatystycznych – wiceprezes zarządu i sekretarz stowarzyszenia (stowarzyszenie jest w trakcie rejestracji).

VI. Praktyka:

W latach 2011 – 2012 prowadziłem kompleksową obsługę prawną działalności gospodarczej firmy MK Toumi. Usługi te obejmowały w szczególności: bieżące doradztwo prawne – opinie i konsultacje prawne, obsługę negocjacji handlowych, bieżącą analizę wszystkich umów zawieranych przez firmę.

